

Levenslooppсихologie

Hoorcollege 3 De babytijd

Elke Meyers
Lisa Geutjens
Marijke Braeken

Terugkoppeling

Hoofdstuk 3: De prenatale ontwikkeling

- De prenatale periode omvat
  - Het germinale stadium
  - Het embryonale stadium
  - Het foetale stadium
- Psychisch functioneren
- Prenatale omgevingsinvloeden
- De geboorte

Lesdoelen

De student kan...

1. Verklaren waarom een pasgeborene een relatief **hulpeloos** wezen is
2. De **uitrusting van een pasgeborene** herkennen en benoemen
3. De **ontwikkelingen** tijdens de babytijd herkennen en toepassen
4. De invloeden van **erfelijkheid** en **milieu** tijdens de babytijd vergelijken
5. De babytijd kaderen in functie van de twee fundamentele **ontwikkelingstheorieën**

Hoofdstuk 4: De babytijd

4.1 Uitrusting van de pasgeborene

4.2 De verdere motorische ontwikkeling

4.3 Ontwikkelingen in waarneming en cognitie

4.4 Sociale en persoonlijkheidsontwikkeling

Hoofdstuk 4: De babytijd

4.1 Uitrusting van de pasgeborene

- Motorische reacties
- Waarneming
- Cognitie
- Sociale gerichtheid en emoties

4.2 De verdere motorische ontwikkeling

4.3 Ontwikkelingen in waarneming en cognitie

4.4 Sociale en persoonlijkheidsontwikkeling

De hulpeloze pasgeborene

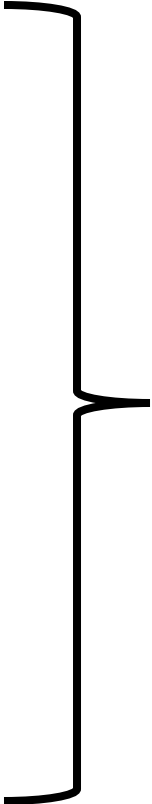
- [Dieren versus mensen](#)
- Nestblijvers versus nestvlieders
- Fysiologische vroeggeboorte

Motorische reacties

6 Gedragstoestanden:

1. Rustige slaap
2. Actieve slaap
3. Slaperigheid
4. Rustig wakker
5. Actief wakker
6. Huilen

-
- Ogen
  - Ademhaling
  - Beweging
  - Huilen

Motorische reacties

Reflex	Verdwijnt na	Omschrijving	Mogelijke functie
Zoekreflex	3 w	Bij stimulatie van de wang draait het hoofd in de richting van deze stimulatie.	Inname van voedsel
Zuigreflex	Blijft (voeding)	Neiging om te zuigen aan voorwerpen die lippen raken.	Inname van voedsel
Stapreflex	2 m	Wanneer de baby rechtop wordt gehouden en zijn voeten de grond raken bewegen de benen.	Voorbereiding op voortbewegen
Grijpreflex	3 m	Bij stimulatie van de handpalm sluiten de vingers en bij stimulatie van de handrug openen de vuistjes.	Bescherming
Kruipreflex	4 m	Wanneer het kind op de buik wordt gelegd plooit het de ledematen onder het lichaam. Bij stimulatie van de voetzolen duwt het kind zich af en schiet het naar voor.	Voorbereiding op voortbewegen
Moro-reflex	6 m	Wanneer ondersteuning voor nek en hoofd verdwijnt spreiden de armen zich uit en reikt het kind alsof het zich wil vastklampen.	Bescherming
Zwemreflex	6 m	Wanneer het gezicht naar beneden in water gehouden houdt het kind de adem in en beginnen de armen te peddelen en de benen te trappen	Bescherming
Babinsky-reflex	8-12 m	Bij aanraking van de buitenkant van de voet spreiden de tenen	Onbekend
Schrikreflex	Blijft (anders)	Bij plotseling geluid of beweging spreiden de armen en vingers en de rug overstrekt	Bescherming
Knipperreflex	Blijft	Bij blootstelling aan licht sluiten en openen de ogen snel	Bescherming netvlies
Kokhalsreflex	Blijft	Keel vrijmaken	Voorkomen van stikken

△ AMBOSS

CLINICAL EXAMINATION

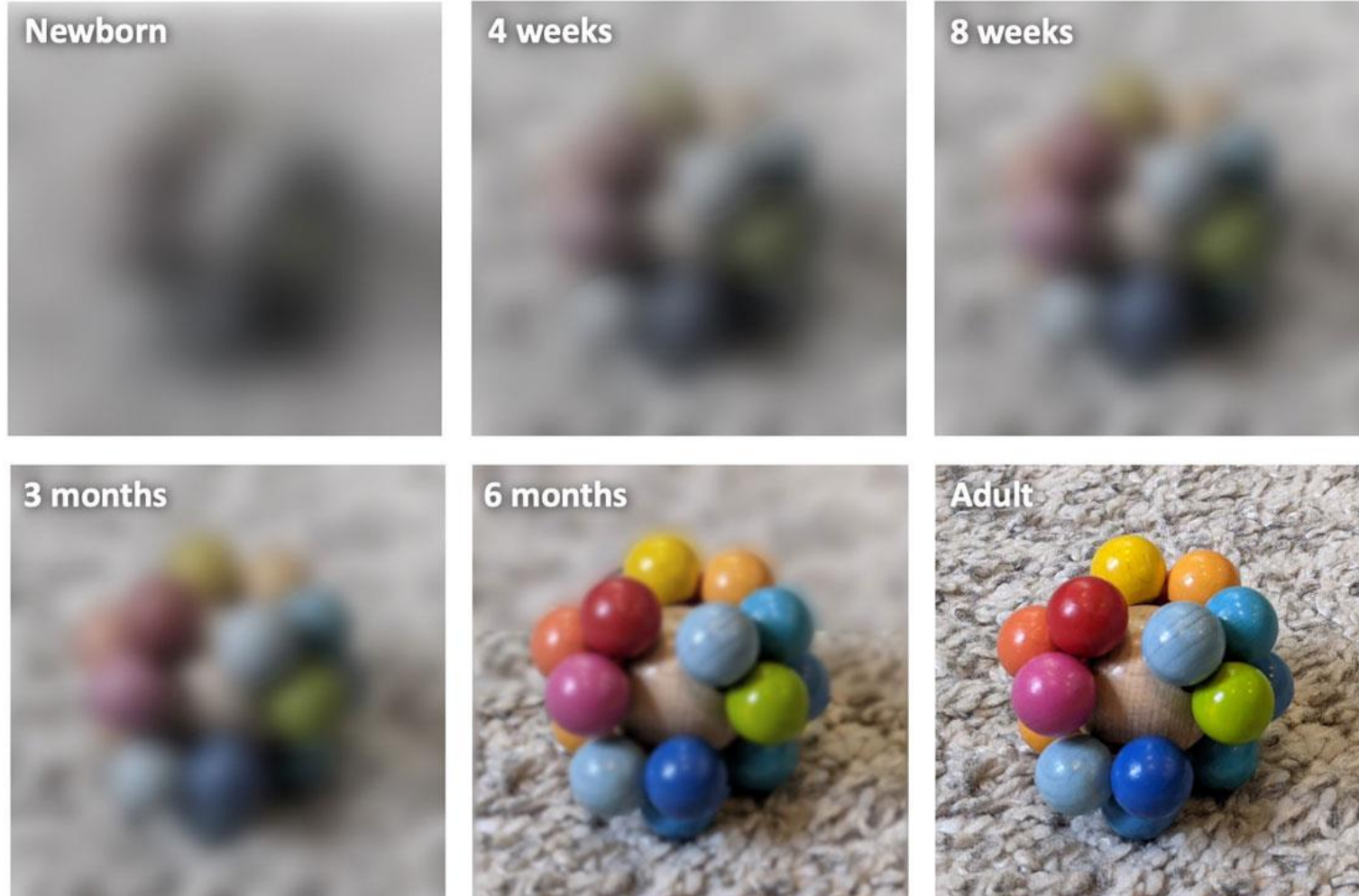
Babinski Reflex

Waarneming

- Voelen
  - Voorkeur huidcontact
  - Temperatuur
  - Pijn
- Ruiken en proeven
  - Voorkeur zoete geuren en smaken
- Horen
  - Voorkeur moederstem
- Zien
  - Beperkt
  - Voorkeur menselijk gezicht

Aduarisme of
Zintuiglijk egocentrisme

Waarneming

Cognitie

- Habituatie
- Klassieke conditionering
- Operante conditionering
- [Sociaal leren](#) → nabootsingstheorie?

Sociale gerichtheid en emoties

- Beperkte gevoelswereld
  - Bevredigd → rustig, slapen of solitaire glimlach
  - Niet bevredigd → huilen

Reflectie

Wat denk je dat de impact kan zijn van het stijgend gebruik van smartphones?

Hoofdstuk 4: De babytijd

4.1 Uitrusting van de pasgeborene

4.2 De verdere motorische ontwikkeling

4.3 Ontwikkelingen in waarneming en cognitie

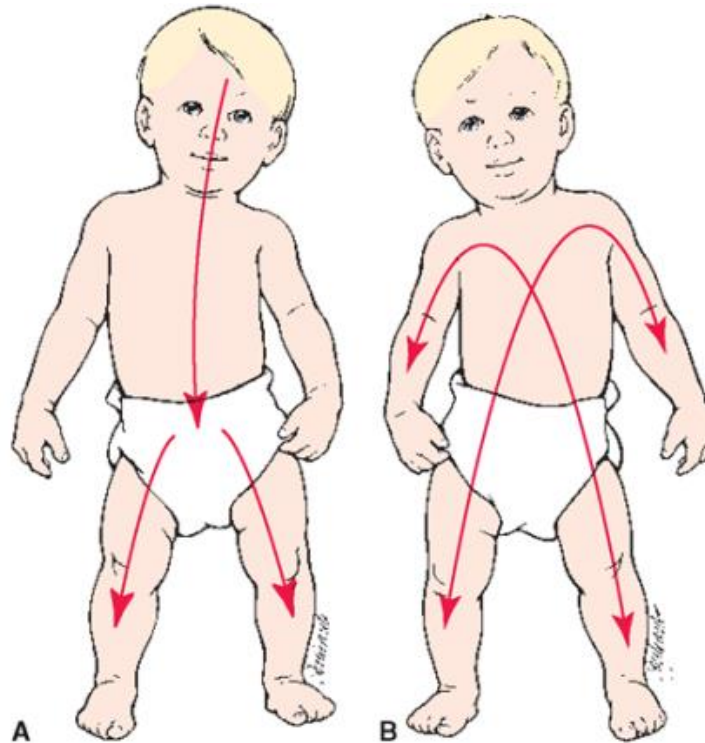
4.4 Sociale en persoonlijkheidsontwikkeling

De verdere motorische ontwikkeling

Sterke groei lichaamslengte en gewicht

Cefalocaudale ontwikkeling

Proximodistale ontwikkeling

De verdere motorische ontwikkeling

5 Stadia van de motorische ontwikkeling:

1. Kijkstadium 0 – 3 maanden

De verdere motorische ontwikkeling

5 Stadia van de motorische ontwikkeling:

1. Kijkstadium 0 – 3 maanden
2. Grijpstadium 3 – 6 maanden

De verdere motorische ontwikkeling

5 Stadia van de motorische ontwikkeling:

1. Kijkstadium 0 – 3 maanden
2. Grijpstadium 3 – 6 maanden
3. Zitstadium 6 – 9 maanden

De verdere motorische ontwikkeling

5 Stadia van de motorische ontwikkeling:

1. Kijkstadium 0 – 3 maanden
2. Grijpstadium 3 – 6 maanden
3. Zitstadium 6 – 9 maanden
4. Kruipstadium 9 – 12 maanden

De verdere motorische ontwikkeling

5 Stadia van de motorische ontwikkeling:

1. Kijkstadium 0 – 3 maanden
2. Grijpstadium 3 – 6 maanden
3. Zitstadium 6 – 9 maanden
4. Kruipstadium 9 – 12 maanden
5. Loopstadium 12 – 15 maanden (**peutertijd**)

Hoofdstuk 4: De babytijd

4.1 Uitrusting van de pasgeborene

4.2 De verdere motorische ontwikkeling

4.3 Ontwikkelingen in waarneming en cognitie

- Sensomotorische ontwikkelingsperiode (Piaget)

4.4 Sociale en persoonlijkheidsontwikkeling

Cognitieve ontwikkeling Piaget

1. Sensomotorisch stadium
2. Pre-operationeel stadium
3. Concreet-operationeel stadium
4. Formeel-operationeel stadium

De sensomotorische ontwikkeling

- Sensorisch = zintuigelijke indrukken
  - Motorisch = motorische reacties op zintuiglijke indrukken
- Steeds meer verfijnde verwerking en aangepaste reacties

De sensomotorische ontwikkeling

0 – 1 maand: Ongecoördineerde reflexen

- Aangeboren motorische reacties op zintuiglijke gewaarwordingen
- Bouwstenen van doelgericht gedrag

Intersensoriële coördinatie

De sensomotorische ontwikkeling

1 – 4 maanden: Primaire circulaire reacties

- Autonome herhaling van gedragingen o.b.v. intrinsieke motivatie

De sensomotorische ontwikkeling

4 – 8 maanden: Secundaire circulaire reacties

- Toevallig gedrag herhalen voor effecten uit buitenwereld uit te lokken
- Semi-intentioneel

De sensomotorische ontwikkeling

8 – 12 maanden: Intentioneel handelen

- Gekend gedrag stellen met als doel om ander effect uit te lokken
- Beginnende objectpermanentie
- A-niet-B-effect

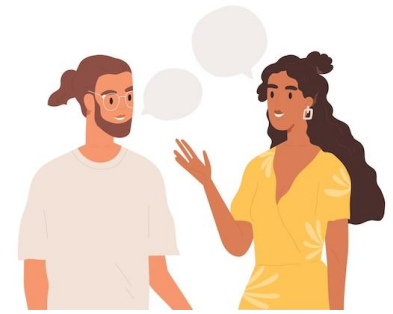

Leeftijd	Benaming	Eigenschappen
0 – 1 maand	Ongecoördineerde denken	Aangeboren sensomotorische reacties
1 – 4 maanden	Primaire circulaire reacties	Herhalen van gedrag om ermee samenhangende lichaamsgevaarwordingen op te roepen
4 – 8 maanden	Secundaire circulaire reacties	Herhalen van gedrag om effecten op buitenwereld op te roepen
8 – 12 maanden	Intentioneel handelen	Gekend gedrag gebruiken in nieuwe situaties om doel te bereiken
12 – 18 maanden	Tertiaire circulaire reacties	Variaties op gedrag uitproberen om nieuwe effecten op te roepen
18 – 24 maanden	Mentale voorstellingen	Innerlijke beelden gebruiken om doel te bereiken

Oefening

In welke fase van de sensomotorische ontwikkeling vindt deze baby zich?

Quiz

Het toevallig zuigen op de handjes wordt door een kind als aangenaam ervaren waardoor het gedrag wordt voortgezet en zich ook later herhaalt. Dit is een voorbeeld van...

- A. Intentioneel handelen
- B. Primaire circulaire reacties
- C. Secundaire circulaire reacties
- D. Ongecoördineerde reflexen

Hoofdstuk 4: De babytijd

4.1 Uitrusting van de pasgeborene

4.2 De verdere motorische ontwikkeling

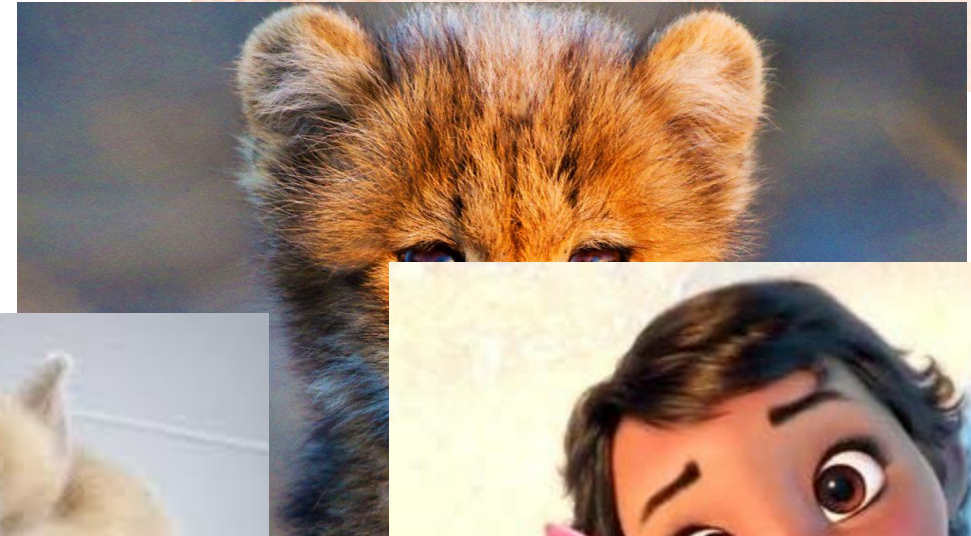
4.3 Ontwikkelingen in waarneming en cognitie

4.4 Sociale en persoonlijkheidsontwikkeling

- Sociale ontwikkeling
- Dynamisch-affectieve ontwikkeling

Sociale ontwikkeling

- **0 – 3 maanden:** ‘asociaal wezen’

Sociale ontwikkeling

- **0 – 3 maanden:** 'asociaal wezen'
- **Vanaf 3 maanden:** geleidelijke hechting
- **Vanaf 8 maanden:** vreemdenangst en scheidingsangst

Sociale ontwikkeling

De stadia van hechting o.b.v. de hechtingstheorie van Bowlby:

1. Voorhechting (tot 2 – 3 maanden): primaire hechtingsstrategieën
2. Beginnende gehechtheid (tot 6 – 8 maanden): ontwikkeling voorkeuren

Sociale ontwikkeling

De stadia van hechting o.b.v. de hechtingstheorie van Bowbly:

1. Voorhechting (tot 2 – 3 maanden): primaire hechtingsstrategieën
2. Beginnende gehechtheid (tot 6 – 8 maanden): ontwikkeling voorkeuren
3. Feitelijke gehechtheid (8 maanden – eind peuterfase): o.b.v. sensitieve responsiviteit

Sociale ontwikkeling

Hechtingsstijlen o.b.v. de vreemde-situatie test (Ainsworth)

- Veilige gehechtheid
  - Continuïteit en voorspelbaarheid
  - Betrouwbaarheid
  - Structuur, regelmaat en consequentie
  - Bieden van affectie, genegenheid en waardering

Sociale ontwikkeling

Hechtingsstijlen o.b.v. de vreemde-situatie test

- Veilige gehechtheid
- Vermijdende gehechtheid

Sociale ontwikkeling

Hechtingsstijlen o.b.v. de vreemde-situatie test

- Veilige gehechtheid
- Vermijdende gehechtheid
- Afwerend of ambivalente gehechtheid

Sociale ontwikkeling

Hechtingsstijlen o.b.v. de vreemde-situatie test

- Veilige gehechtheid
- Vermijdende gehechtheid
- Afwerend of ambivalente gehechtheid
- Gedesorganiseerde gehechtheid

Vorbereiding WC 3

- Doornemen kernaspecten Hoofdstuk 4 in het handboek
- Doorlopen van digitaal leerpad 3 + toets

Niet te kennen

- Figuur 4.1
- 4.3.2. Bespreking van enkele afzonderlijke processen (pag 130-135)
- Figuur 4.4, figuur 4.5, figuur 4.6 vallen weg door bovenstaande bulletpoint.

Termen

Moro-reflex

Babinsky-reflex

Aduaalisme

Zintuiglijk egocentrisme

Habituatie

Klassieke conditionering

Operante conditionering

Sociaal leren

Nabootsingstheorie

Cefalocaudale ontwikkeling

Proximodistale ontwikkeling

Sensomotorische
ontwikkelingsperiode

Ongecoördineerde reflexen

Intersensoriële coördinatie

Oog-hand coördinatie

Primaire circulaire reacties

Secundaire circulaire reacties

Intentioneel handelen

Mentale voorstellingen

Objectpermanentie

A-niet-B effect

Hechtingstheorie

Voorhechtingsfase

Beginnende gehechtheid

Feitelijke gehechtheid

Vreemdenangst

Scheidingsangst

Hechtingsstijlen

Bronnen

- Adam. (2013, 21 januari). Piaget - The A Not B Error (Sensorimotor Stage) [Video]. YouTube. Geraadpleegd op 23 september 2024, van https://www.youtube.com/watch?v=4jW668F7HdA&embeds_referring_euri=https%3A%2F%2Fhubblecontent.msit.osi.office.net%2F&source_ve_path=MjM4NTE&feature=emb_title
- AMBOSS: Medical Knowledge Distilled. (2016, 26 oktober). Babinski Reflex in Infants - Clinical Examination [Video]. YouTube. Geraadpleegd op 23 september 2024, van <https://www.youtube.com/watch?v=b2QKXOzD8sA>
- Craeynest, P. (2023). Psychologie van de levensloop: Inleiding in de ontwikkelingspsychologie.
- David Hanscom. (2017, 17 augustus). Mirror Neurons and Your Family [Video]. YouTube. Geraadpleegd op 23 september 2024, van <https://www.youtube.com/watch?v=IFkKdMTtTio>
- jennymcdiarmid. (2010, 27 oktober). Baby Beth throwing toys out of the cot [Video]. YouTube. Geraadpleegd op 23 september 2024, van <https://www.youtube.com/watch?v=8tTRDmdi18g>
- Koen Van Roy. (2010, 18 oktober). Ontwikkelingspsychologie - Scheidingsangst [Video]. YouTube. Geraadpleegd op 23 september 2024, van https://www.youtube.com/watch?v=o5F3W7_Xfhw&t=7s
- Marie Coppola. (2013, 5 november). Secure, Insecure, Avoidant Ambivalent Attachment in Mothers Babies [Video]. YouTube. Geraadpleegd op 23 september 2024, van <https://www.youtube.com/watch?v=DRejV6f-Y3c>
- Sofia. (z.d.) acco leerplatform. Geraadpleegd op 19 september 2023, van <https://www.sofielearn.com/>
- Stephen Ratpojanakul. (2016, 9 februari). When your dad is a twin... [Video]. YouTube. Geraadpleegd op 23 september 2024, van <https://www.youtube.com/watch?v=y2004Xaz2HU>
- Tronick, E. [Mindyourclass]. (2016, 25 maart). Still Face Experiment - Dr Edward Tronick [Video]. YouTube. Geraadpleegd op 9 september 2024, van <https://www.youtube.com/watch?v=YTTSXc6sARg>.
- Viva Frei David Freiheit. (2017, 11 maart). Object Permanence in babies... FUNNY AND INFORMATIVE!!! [Video]. YouTube. Geraadpleegd op 23 september 2024, van https://www.youtube.com/watch?v=-gWJrZ7MHPY&embeds_referring_euri=https%3A%2F%2Fhubblecontent.msit.osi.office.net%2F&source_ve_path=MjM4NTE&feature=emb_title